

FRA VET informerar...

FRA VET informerar, normalt fyra eller fem nummer per år, skickas bara ut till medlemmarna men kommer att finnas tillgänglig för alla på vår hemsida, www.freewebs.com/fravet/, där information om föreningen, medlemsmöten och planerade aktiviteter kan hittas. Där finns nu också ett arkiv med tidigare nummer av *FRA Vet Informerar*.

Årsmöte

Årsmöte för medlemmarna i FRA Veteranförening kommer att hållas den tisdagen den **18 mars 2011** med början kl. 10.00 i Filmsalen, byggnad 45 på FRA. Föreningen bjuder på lunch i FRA matsal efter årsmötet. Anmäl gärna om du tänker delta i lunchen.

Årsmöteshandlingar med formell kallelse, årsberättelse, ekonomisk redovisning samt inbetalningskort för medlemsavgift 2011 finns med som bilagor till detta nummer av ***FRA VET informerar*** nr 1/2011.

Anmälan senast 10 mars till

Arne Ljungqvist, telefon 08-36 73 76, eller via e-post: arne.ljungqvist@spray.se
Olle Sandelid, telefon 08-51238198 eller 08-58025025, eller via e-post:
sandelid@compaqnet.se

Utflykter och besök våren 2011

Inför våren 2011 har följande aktiviteter inplanerats:

Studiebesök på Radiohuset i Stockholm

Vi besöker Sveriges Radio den onsdagen den 16 februari 2011. Vi samlas kl 1245 i foajén. Guidningen börjar kl 1300 i publikstudion där vi ser besöksfilmen. Ett normalt studiebesök tar ca 1.5 timmar. Guiden berättar om företaget, kanalerna, om public service och vad som skiljer SR från de kommersiella kanalerna. Rundvandring tar därefter vid med besök i olika studior, på Ekot, i Grammofonarkivet och om möjligt i någon sändande studio. Avslutning sker i publikstudion med kort frågestund. Sveriges Radios byggnad ligger vid Oxenstiernsgatan 20, bredvid TV-huset i närheten av Filmhuset och intill Gärdets sportfält. För den som vill, avslutar vi "veteraner" besöket i cafeterian i radiohuset foajé.

Radiohusets entré från Oxenstiernsgatan.

Föreningen subventionerar gruppavgiften.

Besöksgruppen får vara högst 20 personer varför först till kvarn gäller. Om dubbelt så många anmäler sig försöker vi ordna en guide till.

Anmälan till

Arne Ljungqvist, telefon 08-36 73 76, eller via e-post: arne.ljungqvist@spray.se

Olle Sandelid, telefon 08-51238198 eller 08-58025025, eller via e-post:

sandelid@compaenet.se senast 9 februari 2011.

Styrelsens utflyktsansvariga planerar för fullt för årets vårutflykt. Den kommer att presenteras i nästa nummer av *FRA VET info*.

Historiska skrifter

De tre första häftena i FRA serie Historiska skrifter har kommit ut!

I samband med jullunchen den 21 december på FRA utkom de tre första skrifterna i serien Historiska skrifter. Författarna, Sam N och Jan-Olof G, som skrev dedikationer med beundransvärd uthållighet, har skrivit mycket läsvärda berättelser om den tidiga FRA-historien. Skriftserien skall belysa olika aspekter av signalunderrättelsetjänstens historia, främst baserat på källor, öppna eller avhemligade, i FRA arkiv. Det är snyggt formgivna, ca 30-sidiga häften i A5-format.

Det första häftet, ”Nedskjutningen av DC:3-an - en tragisk händelse i FRA historia”, skrivet av Sam N, är en sammanfattning av bakgrunden, händelserna den 13 juni 1952, eftersökningarna, bärgningen och avslutningen fram till minnesstunden den 25 maj 2007. Då avtäcktes en minnessten på Galärvarvskyrkogården i Stockholm. Häftet är illustrerat med väl valda bilder ur den tekniska utredningsrapporten.

”Så var det förr- citat från 40-talets FRA”, av Jan-Olof G, är det andra häftet i serien. Det innehåller citat ur skrivelser och handlingar, som utöver rena fakta innehåller andra slag av upplevelser och kommentarer. Dessa är, för att citera Jan-Olof ”många gånger tidlösa och till och med oväntat framsynta.” 1944 var FRA-ledningen tveksam till kvinnliga spanare och bearbetare men 1946 fick kvinnorna viss upprättelse i ett HPM, där det stod: ”Efter en del försök har FRA startat egna språkkurser för kvinnlig personal, som befunnits i regel mera lättlärd.”

Häfte nr 3, har titeln ”Stella Polaris - försök till fakta i en dunkel historia”, och är skriven av Jan-Olof G. Överföringen av huvuddelen av den finska signalspaningen till Sverige 1944 och personalens, materielens och arkivens vidare öden har beskrivits i flera böcker och en av nyckelpersonerna, Erkki Pale, höll 1990 ett föredrag på FRA om operationen. Jan-Olof har tillfört en hel del ny information, bl. a från Sven Wäsströms personliga arkiv men det finns fortfarande oklarheter som håller myterna och intresset för händelsen vid liv.

Intressant föredrag om kapten Ekman

I Veteranföreningens mötesserie om FRA-historia höll Jan-Olof G ett intressant och uppskattat föredrag den 11 november 2010 om kapten Ekmans resor och signalrekonstrering under andra världskriget. Föredraget kommer att ges ut i serien Historiska skrifter senare i år.

Karl Erik Ekman föddes 1902, var sjökapten och marinofficer och kom till FRA tidigt under kriget för att bli chef för signaltrafiksektionens detachementsdetalj. Gruppens uppgift var bland annat att provlyssna och hitta lämpliga platser för signalspaning. Den portabla mottagaren som användes var en Hallicrafters SX-24 Sky rider Defiant, en kortvågsmottagare som vägde ca 20 kg. En av de första stationerna som upprättades var den i Morjärv, det första Nordbo. Kaptan Ekmans grupp satte också upp sin utrustning i ett hotellrum i Haparanda med antennen uppspänd över gatan med polisens goda minne.

Med tyskarna i Norge behövdes en spaningsstation på västkusten och ett detachment sattes upp på Kosteröarna. Det gjordes också provlyssning från en fjälltopp nära Björkliden, där man försökte sätta upp en station, det första Fjällbo, men var tvungna att ge upp när snöstormen slog till ordentligt. Numera finns där Sveriges högst belägna fjällstation, väl förankrad och snötät får man hoppas.

FRA föreslog också att provlyssning skulle ske från ett civilt lastfartyg och kaptan Ekman medföljde detta som svenska statens kontrollofficer till Brasilien. Spaningsresultaten var intressanta, men kanske inte avgörande för FRA.

1943/44 kom kaptan Ekman till Öbo i Malmö för att med hjälp av en av de kvinnliga fonisterna provlyssna och försöka hitta lämpliga platser för fonispaning i södra Skåne. I krigets slutskede återkom kaptan Ekman och hans grupp till norra Sverige och fick uppleva hur spanarbordet hoppade när tyska artillerigranater kreverar på andra sidan Torne älv under den tyska urdragningen från Finland.

Något som förvånar oss nutida, ständigt uppbokade statstjänstemän, var hur lätt han fick kontakt med militära chefer och polisbefäl och vilken förmåga han hade att få hjälp med lokaler, personal och transporter. Vi som sedan arbetade ihop med Karl-Erik Eklund på 1960-talet känner igen det bemötandet!

Vill Du bli medlem i FRA Veteranförening?
Hör av dig till Gunnar Fridén, 08-87 73 37, så får du mer information